

NIEPUBLICZNA PLACÓWKA DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

SERIA: Materiały szkoleniowe Diecezjalnego Centrum Edukacyjnego

Metody aktywizujące

„Powiedz mi, a zapomnę,
Pokaż mi, a zapamiętam,
Pozwól mi wziąć udział, a zrozumiem”
Konfucjusz

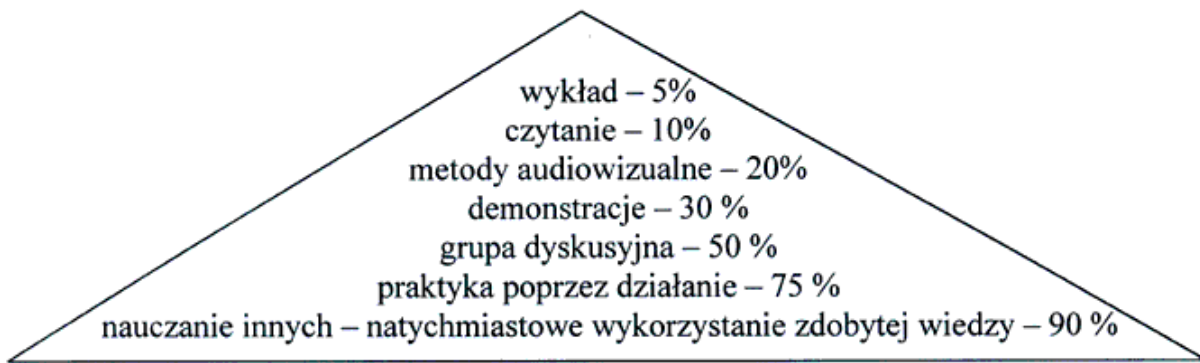

Metody aktywizujące

to grupa metod nauczania,
które charakteryzują się tym,
że w procesie kształcenia
**aktywność uczniów
przewyższa aktywność nauczyciela.**

Zalety metod aktywizujących

Stosowanie metod aktywizujących w procesie dydaktycznym sprzyja pogłębieniu zdobytej wiedzy, jej operatywności i trwałości. Uczniowie muszą myśleć podczas wykonywania podjętych działań i angażują się w nie emocjonalnie; są aktywni w sferze percepcyjnej, ruchowej, werbalnej i emocjonalno-motywacyjnej. Wykorzystując metody aktywne, uczymy dzieci właściwych stosunków międzyludzkich, zrozumienia, tolerancji.

Co przemawia za stosowaniem metod aktywizujących?

Nauczyciel pracujący metodami aktywizującymi w dość krótkim czasie odchodzi od swojej dotychczasowej roli nauczyciela – eksperta w kierunku nauczyciela:

- doradcy** - który jest do dyspozycji, gdy uczniowie mają problem z rozwiązaniem trudnego zadania lub czegoś nie rozumieją, a także wtedy gdy nie są pewni;
- animatora** - który inicjuje metody i objaśnia ich znaczenie dla procesu uczenia się, przedstawia cele i przygotowuje materiał do pracy;
- obserwatora i słuchacza** - który obserwuje uczniów przy pracy i dzieli się z nimi tymi obserwacjami;
- uczestnika procesu dydaktycznego** – który nie musi być doskonały i jest przykładem osoby, która uczy się całe życie;
- partnera** – który jest gotowy modyfikować przygotowaną wcześniej lekcję w zależności od sytuacji w klasie.

Jakie są korzyści dla uczniów

płynące z pracy z zastosowaniem metod aktywizujących?

- Zapewniają poczucie bezpieczeństwa
- Rozwijają wiarę we własne siły
- Umożliwiają wzajemne poznanie się uczniów
- Dają możliwości dzielenia się doświadczeniami i pomysłami
- Dają możliwości doskonalenia w uczniu kompetencji komunikacyjnych
- Uczą przestrzegania obowiązujących zasad

Jakie są korzyści dla nauczyciela

płynące z pracy z zastosowaniem metod aktywizujących?

- Ułatwiają aktywizację uczniów
- Dają możliwości zajęcia się uczniem słabszym
- Pozwalają dobrze zaplanować i wykorzystać czas na naukę uczniów
- Pozwalają odpowiadać na zainteresowania uczniów
- Pozwalają nawiązać lepszy kontakt z uczniami

Podział metod aktywizujących

Według Polskiego Stowarzyszenia Pedagogów i Animatorów KLANZA
Vademecum katechety – metody aktywizujące, Kraków-Lublin 2006, s. 27-240

Aby wprowadzić porządek wyliczenie metod aktywizujących, proponujemy rozróżnić dwie główne grupy metod aktywizujących:

- metody, które prowokują uczestników do **aktywności prowadzonej do zdybywania nowej wiedzy**, do formowania nowych pojęć, wniosków i ustaleń, można określić jako **DYDAKTYCZNE METODY AKTYWIZUJĄCE**
- metody, które prowokują uczestników do **aktywności pomagającej poznać się i zintegrować**, utworzyć małe grupy czy wyrazić swoją opinię o przeprowadzonych zajęciach, można określić jako **POMOCNICZE METODY AKTYWIZUJĄCE**.

DYDAKTYCZNE METODY AKTYWIZUJĄCE

1. **Metody dyskusyjne** – uczestnicy zajęć dochodzą tu do nowej wiedzy poprzez rozmowę, wymianę poglądów: *2-4-8, 5 z 25, Dylemat moralny, Kolorowe kapelusze, Metaplan, Mówiące kartki, Pasjans hierarchiczny, Puste krzesło, Słoneczko, Wędrujące kartki.*
2. **Metody twórczego myślenia** – uczestnicy zajęć dochodzą tu do nowej wiedzy poprzez uporządkowane algorytmy czynności. Służą one znajdowaniu nowych, oryginalnych pozwiązań postawionych problemów: *Alfabet, Alternatywne tytuły, Antytemat, Burza mózgow, Burza pytań, Diagram diamentowy, Gazetka informacji, Giełda definicji, Kapsuła czasu, Komiks chronologiczny, List gończy, Łańcuch skojarzeń, Mapa myśli, Niedokończone historie, Niedokończone zdania, Okienko informacyjne, Opowiadanie na podstawie kluczowych słów, Papier lakmusowy, Parafraza, Piramida priorytetów, PMI – Plus-Minus-Interesujące, Podział tekstu, Połów wartościowych słów, Powiązania, Puzzle cięte, Puzzle do wpisywania, Puzzle logiczne, Recepta, Sieć relacji, Skojarzenia, Skojarzenia „w bok”, Słowa-klucze, Synektyka, Szczepionka, Tocząca się opowieść, Twórcze połączenia, Wideoklip, Wiersz połówkowy, Wybór tekstu, Zabawy ze słowami, Zmiana metafory,*
3. **Metody dramowe** – uczestnicy zajęć dochodzą tu do nowej wiedzy poprzez wchodzenie w rolę i improwizację w ramach pewnej fikcyjnej sytuacji: *Ilustracja pantomimiczna, Kartka z pamiętnika, Konferencja prasowa, Licytacja, Nauczyciel w roli, Podróż w wyobraźni, Rzeźba, Scenka dramowa, Scenka dramowa ze stopklatką, SMS, Teatr cieni, Telegram, Tworzenie postaci, W płaszczu eksperta, Wywiad, Zmiana na pierwszą osobę.,*
4. **Metody plastyczne** – uczestnicy zajęć dochodzą tu do nowej wiedzy poprzez tworzenie dzieła plastycznego: *Impresja plastyczna na folii, Kolaż, Komiks, Medytacja dotykowa, Medytacja obrazu, Plakat, Puzzle plakatowe, Rebusy, Różne znaki i symbole.*
5. **Metody pracy z formularzem** (kartą pracy) – uczestnicy zajęć dochodzą tu do nowej wiedzy poprzez pracę z kartką papieru, na której zapisany jest problem, instrukcja dotycząca pracy oraz miejsce na zapis rozwiązania: *Formularz z elementami plastycznymi, Formularz z miejscami do uzupełnienia, Formularz z możliwością wyboru, Formularz z pytaniem i tekstem pomocniczym, Formularz ze schematem graficznym, Formularz ze skałą, Formularz wirtualny.*

6. **Metody pracy z kartami dialogowymi** – uczestnicy zajęć dochodzą tu do nowej wiedzy przez pracę z różnego rodzaju kartami, które zwykle zawierają obraz, mający być bodźcem do twórczego myślenia i do dialogu w grupie: *Karty dialogowe OH*
7. **Metody projektu** – istotą uczestnicy zajęć dochodzą tu do nowej wiedzy, realizując zadanie długofalowe, rozłożone w czasie: *Metoda projektu oraz Portfolio (projekt o charakterze indywidualnym)*
8. **Metody utrwalania wiadomości:** *gra planszowa, gra w okręty, karty dwustronne, narada ponumerowanych głów, powtórka na podstawie słów-kluczy, Powtórka z „kołem ratunkowym”, Quiz.*

POMOCNICZE METODY AKTYWIZUJĄCE

1. **Metody integracyjne** – metody pozwalają uczestnikom poznać się w grupie, budować więzi, zintegrować się. Pomagają wytworzyć atmosferę przyjaźni i współpracy. W znaczący sposób ułatwia to wspólną pracę w małej grupie i na forum ogólnym.
 - a) **Metody ułatwiające wzajemne poznanie:** *Imię do imienia, Imię i gest, Imię i nastrój, Imię z przymiotnikiem, Ja w tańcu, Krzyżówka z imieniem, Moje imię – program, Nazywam się... Jestem... Lubię... Mam..., Poczta z imieniem, Wizytówka rebus, Wizytówka serdeczna, Wizytówka zagadka, Zielona altana, Zwiedzający Karol*
 - b) **Tańce integracyjne:** *Od lo ahawti Dai, Tęcza, Taniec belgijski*
 - c) **Zabawy integracyjne:** *Atomy i molekuły, Biała czekolada, Bryczka, Cebula, Czerwony kapturek, Dajemy tytuły obrazkom, Kategorie, Klaskanie, List gończy – rysunkowy, Neologizmy, Rejs, Rozeta, Trzęsienie ziemi, Uroczyste przyjęcie, Węzeł gordyjski, Wspólny obraz, Wstań-usiądź, Zwierzaki,*
 - d) **Zabawy muzyczno-ruchowe:** *Krzywe zwierciadło, Muzyczna widokówka, Podaj krok, Polecenia przy muzyce*
 - e) **Zabawy z chustą:** *Przebieganie z chustą, Rybak i rybka, Sałatka owocowa*
 - f) **Zabawy z gazetami:** *Buty, Figury, Goniec, Kule śniegowe, Nimfy i wojownicy, Patycznik, Rzuty do celu, Taniec z gazetą, Zabawy dźwiękonaśladowcze.*
2. **Metody tworzenia małych grup** – metody pozwalają uczestnikom zajęć utworzyć kilka małych grup. W odniesieniu do tej metody w literaturze funkcjonuje także nazwa „metody podziału na grupy”: *Atomy do kryjówek, Atomy-molekuły, Ciągnąć nić, Czmychnąć do kąta, Gra szuflad, Różne poglądy, Te same cechy, Te same zwierzęta, Układanie puzzli, Wnętrze dłoni, Zginanie kciuka.*
3. **Metody informacji zwrotnej** – metody pozwalają uczestnikom wyrazić swoje opinie na temat przeprowadzonych zajęć i ich ocenę. W niektórych publikacjach jest używana nazwa „metody ewaluacji”: *Gadająca ściana, Kciuk, Kuferek, Parkowanie walizki, Rundka z niedokończonym zdaniem.*